

KLANKKAST VAN DE GEEST

Samen op weg in Oud-Beijerland

Reserves

Met reserves ten opzichte van het Sow-proces kwam ik in 1995 in Oud-Beijerland aan; als Sow-predikant ging ik er afgelopen februari weg. Er is in die tussenliggende jaren dus iets met mij gebeurd. Wat? Niet dat mijn reserves weggenomen werden. Daarom eerst maar even iets over die reserves.

Waaruit bestonden die? Niet uit principiële bezwaren. Mijn grootste reserve was dat het Sow-proces zou neerkomen op: twee kerken op één hoop vegen, een eenwording die bestaat uit louter organisatorische maatregelen. Zoiets levert alleen maar een verwaterde kerk op waar niemand warm of enthousiast van wordt. Samen op weg kon – in mijn visie – alleen wat worden als beide kerken het als een kans tot vernieuwing zouden zien. Je moest er allebei ‘beter’ van worden. In de visie op een nieuwe kerk moest iets van een visioen zitten.

Nieuwbouwwijk

Zo kwam ik dus in Oud-Beijerland. Ik trof er een zelfde situatie aan als nu in Papendrecht: jeugd-, kring- en catechesewerk gezamenlijk plus nog wat kerkdiensten, maar voor de rest gescheiden. Men wilde wel verder, maar het bleef steken bij pastoraat, eredienst en leidinggeven. De cultuurverschillen waren op die laatstgenoemde terreinen te groot, dachten velen.

Totdat er een nieuwe wijk gebouwd werd in Oud-Beijerland. De vraag rees: moeten we daar nu ook twee aparte wijkteams oprichten? Besloten werd om het samen te doen. Aan mij werd gevraagd een wijkteam te formeren. Ik kreeg wat mensen bij elkaar. We begonnen op een nulpunt, maar vonden een werkwijze die ons in staat stelde om met enthousiasme en effect te werken.

Lawine

Het gloednieuwe Sow-wijkteam bleek een lawine te veroorzaken. Want toen mensen in andere wijkteams zagen hoe goed het werkte, ontstond er zoiets van: als het zó kan willen wij dat ook wel! Het gevolg was dat het ene na het andere wijkteam integreerde.

Toen was het niet meer te stuiten. Want nu konden ook de predikanten niet meer achterblijven. Zij moesten een eigen Sow-wijk krijgen. En dat had weer tot gevolg dat de predikanten gingen rouleren over beide kerkgebouwen. Een belangrijk deel van hun ‘klantjes’ zat immers in het andere kerkgebouw! En dus werden uiteindelijk ook alle kerkdiensten een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Maar toen kon de organisatie (kerkenraad en taakgroepen) niet meer achterblijven. U begrijpt het al: de federatie diende zich aan.

Bouwen aan een droom van een kerk

Hoe zat het ondertussen met mijn reserves? Ze waren grotendeels verdwenen. Ook en met name door een project met de naam ‘Bouwen aan een droom van een kerk’. Dat project moest sturing geven aan de ontstane stroomversnelling.

Het kwam, kort gezegd, hierop neer. We vroegen alle kerkleden op te schrijven wat hun droom van een kerk was. Alle reacties werden gerubriceerd en uit het resultaat rees een bepaald beeld op. Dat beeld werd besproken met een aantal mensen (een dwarsdoorsnede van de gemeente) en officieel vastgesteld. Op grond van dat beeld werd een ‘missie van de Sow-kerk van Oud-Beijerland’ opgesteld, een soort doelstelling in de zin van: zo willen wij zijn. Een visie met

een visioen! Een jongere bedacht een bijbehorende slogan: Open deur naar nieuwe ruimte!

De domper na de federatievorming

De bedoeling was dat de kerkenraad vervolgens leiding zou geven aan het vormgeven van de missie. Maar dat liep moeizaam. Om twee redenen. Allereerst: de federatievorming bleek in de praktijk gepaard te gaan met veel kerkjuridische rompslomp. Die vratt tijd en energie.

Maar toen alles kerkjuridisch in kannen en kruiken was, raakte de missie om nog een andere reden buiten beeld. De missie veronderstelde een bepaalde bestuurscultuur. Een bestuurscultuur die processen van gemeenteopbouw kan stimuleren en begeleiden. Een bestuurscultuur die niet van boven naar beneden denkt, maar van onderop. Die bestuurscultuur bleek niet direct voorhanden.

Het elan zakt weg en keert weer terug

Dat alles had z'n weerslag. Nadat de federatievorming aanvankelijk feestelijk gevierd was, kwam langzaam de klad erin. Het enthousiasme zakte weg. En mijn bedenkingen kwamen terug.

Maar - geen proces zonder weerstanden. En weerstanden zijn uitdagingen waar je van kunt leren. Zo werd er ook in Oud-Beijerland tegen aangekeken. Na verloop van tijd diende zich een nieuwe uitdaging aan, namelijk de kerkgebouwen. We ontdekten: de gebouwen houden een verdergaande integratie tegen. Voormalig gereformeerden kerken grotendeels nog in hun 'eigen' gebouw, en voormalig hervormden deden hetzelfde. Er werd dan ook besloten naar één gebouw toe te werken en dit traject tegelijk te gebruiken om de missie nieuw leven in te blazen!

Middel, geen doel

Op dat punt ben ik uit Oud-Beijerland vertrokken. Ik kreeg het gevoel: of ik moet het gebouwen traject helemaal meemaken of nu vertrekken. Het werd dus het laatste. Na 9 jaar zat mijn tijd erop. Het stokje moest overgedragen worden. Maar ik verliet Oud-Beijerland met een goed gevoel: a) omdat ik er met overtuiging Sow-predikant was geworden, b) vanwege de geruststellende gedachte dat er verder 'gebouwd' werd.

Toch ben ik mijn reserves niet helemaal kwijt. De eenwording wordt in het algemeen nog teveel als een doel op zichzelf gezien, maar ze is in mijn ogen slechts middel. Omdat de kerk zelf maar een middel is. Ze is 'slechts' klankkast voor de snaren van de Geest. Een eenwording is dan ook zoiets als het bouwen van een nieuwe klankkast: daar moet je alleen aan beginnen als je hoopt dat de muziek van het evangelie er nog beter door gaat klinken.